

Oikeusministeriö

Lainvalmisteluosasto

PL 25

00023 VALTIONEUVOSTO

Viite Oikeusministeriön lausuntopyyntö 12.11.2013 1/41/2011

LAUSUNTO EHDOTUKSESTA ISYYSLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMISEKSI

Oikeusministeriö on 12.11.2013 pyytänyt Itä-Suomen aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksiköltä lausuntoa isyyslain uudistamistyöryhmän ehdotuksista sekä niiden vaikutuksista maistraatteihin.

Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö toteaa, että ehdotetut säännökset ajantasaistavat isyyslainsäädäntöä monelta osin. Maistraateissa esiin tulleita epäkohtia ovat erityisesti olleet isyyden tunnustamisen mahdottomuus ennen lapsen syntymää tai lapsen kuoleman jälkeen. Näiltä osin ehdotetut uudistukset ovat erityisen tervetulleita. Yksikkö pitää hyvänä myös ehdotukseen sisältyvää mahdollisuutta isyyden tunnustamiseen äitiysneuvolakäynnin yhteydessä.

Ehdotuksen mukaan isyyden vahvistaminen tapahtuisi edelleen maistraateissa samaan tapaan kuin isyyden tunnustamisen vahvistaminen tälläkin hetkellä. Lisäksi maistraatti voisi vahvistaa isyyden ennen lapsen syntymää kuolleen miehen ennakkoon antaman tunnustamisen perusteella tai miehen oikeudenomistajien suostumuksella. Maistraatti voisi vahvistaa isyyden myös lapsen kuoleman jälkeen ja samassa yhteydessä muuttaa lapsen sukunimen isän sukunimeksi. Maistraatin päätöksellä voitaisiin myös kumota isyys silloin, kun lapsen vanhemmat yhdessä pyytävät lastenvalvojalta isyyden selvittämistä ja oikeusgeneettisten tutkimusten perusteella voidaan todeta, että mies ei ole lapsen isä.

Uuden lainsäädännön myötä maistraatin tehtävät moninaistuisivat ja jossain määrin myös lisääntyisivät. Tapauksia, joissa joko lapsi tai isä ovat kuolleet tai joissa on kysymys isyyden kumoamisesta, ei kuitenkaan ennakoita olevan määrällisesti paljon. Todennäköisesti vaikutukset maistraatin työmäärään tulevat olemaan siinä määrin pienet, ettei resurssien lisääminen tältä osin ole tarpeen. Sähköisten järjestelmien käyttöönotolla voidaan saada myös joutuisuutta asioiden käsittelyyn. Mahdollisuudella keskittää tehtäviä tarvittaessa tiettyyn tai tiettyihin maistraatteihin voidaan myös saavuttaa tehokkuutta. Tehtävien keskitämismahdollisuus onkin otettu lakiehdotuksessa asianmukaisesti huomioon.

Isyyslain uudistamishanketta käynnistettäessä arvioitiin alustavasti, että moniportaisesta tunnustamisen vahvistamisen menettelystä, jossa isyyden tunnustamislauseman vastaanottamisesta ja isyyden selvittämisestä huolehtii lastenvalvoja ja tunnustamisen vahvistamisesta maistraatti, voitaisiin useimmissa tilanteissa luopua. Työryhmän mietinnöstä ei selkeästi käy ilmi, miksi isyyden vahvistaminen lastenvalvojan toimien lisäksi tarvitsisi kaikissa tapauksissa myös maistraatin toimenpiteen. Viranomaistyötä olisi mahdollisesti voitu vähentää, jos selkeissä tapauksissa tunnustaminen olisi voitu saattaa voimaan pelkällä lastenvalvojan hyväksymisellä. Luonnollisesti jäisi joka tapauksessa tilanteita, joissa maistraatin ratkaisu olisi tarpeellinen, esimerkiksi juuri edellä mainitut lapsen tai isän kuoleman jälkeiset vahvistamistilanteet tai muut vastaavat juridista harkintaa vaativat tilanteet.

Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö puoltaa kuitenkin isyyden vahvistamisen säilyttämistä maistraattien tehtävänä, oli kyse sitten kaikkien isyyden tunnustamisten tai pelkästään erityistapausten vahvistamisesta. Isyyden tunnustamisen vahvistamisesta on hoidettu maistraateissa vuodesta 2002 lukien, joten maistraateissa on asiaan liittyvää osaamista ja tehtävä myös soveltuu luontevasti maistraattien tehtäväkenttään. Syksyllä 2013 on valmistunut selvitysmies Matti Korkealehdon valtiovainministeriölle laatima selvitys, jossa ehdotetaan maistraattien liittämistä osaksi aluehallintovirastoja. Maistraattien tehtävistä muodostettaisiin ehdotuksen mukaan aluehallintovirastoihin uudet maistraattivastuualueet lukuun ottamatta kuluttajaneuvontaa, joka liitettäisiin peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueeseen. Maistraatin tehtäviin hallinnollisella muutoksella ei olisi vaikutuksia. Siitä, toteutuuko ehdotettu aluehallintovirastoihin liittäminen ja millä aikataululla, ei vielä tähän

mennessä ole tehty päätöksiä. Asia on kuitenkin hyvä ottaa jatkovalmistelussa huomioon.

Maistraattien sähköistä asiointia, asianhallintaa ja arkistointia ollaan tällä hetkellä kehittämässä vuoteen 2015 jatkuvassa MERP-hankkeessa. Hankkeen henkilö-, perhe- ja perintöoikeudellisten palveluiden yhtenä tavoitteena on isyysasioiden sähköistäminen maistraattien ja kuntien välillä. Määrittelytyön tässä vaiheessa on isyydentunnustamisen vahvistamisen toteuttamista varten tunnistettu kaksi erilaista vaihtoehtoa:

1. Viranomaisten sähköinen asiointi, jossa kunnan lastenvalvoja voisi lähettää isyydentunnustamisen vahvistamisen sähköisesti erillisestä sähköisestä asiointiympäristöstä maistraattiin käsiteltäväksi. Prosessiltaan tämä vastaisi pääpiirteissään menettelyä, jossa kansalainen asioisi viranomaisen kanssa hakemus- tai ilmoitusasiassa.
2. Järjestelmien välinen tiedon siirto, jossa kuntien järjestelmään rakennettaisiin toiminnallisuus isyydentunnustamisen lähettämistä maistraattia varten. Tällöin kunnan järjestelmästä voisi lähettää tarvittavat asiat/asiakirjat suoraan maistraattien asianhallintajärjestelmään.

Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön näkemyksen mukaan vaihtoehto 1 olisi toteutuksen kannalta toimivampi vaihtoehto palvelun geneerisyyden (mm. laajennettavuuden myös muiden viranomaisten käyttöön) sekä tehokkuuden kannalta. Lisäksi tämä vaihtoehdon toteutuskustannuksista vastaisi pääosin maistraattiorganisaatio.

Vaihtoehto 2 toisi kustannuksia sekä kunnille että maistraateille, koska jokaisen kunnan pitäisi rakentaa tarvittavat toiminnallisuudet ja liittymät omiin lastenvalvojiensa tietojärjestelmiin tiedon siirtoa varten.

MERP-hankkeen määrittelytyö henkilö-, perhe- ja perintöoikeudellisten palveluiden osalta on vielä kesken, joten muutokset ovat mahdollisia.

Muilta osin maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksiköllä ei ole lausuttavaa eikä huomautettavaa työryhmän ehdotuksiin.

Aluehallintovirasto

Lausunto

ISAVI/3954/05.01.01.02/2013

Itä-Suomi

Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö

8.1.2014

Julkinen

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö

yksikön päällikön sijaisena

Aila Heusala

ylitarkastaja

Pekka Kortelainen

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 020 636 1030

fax 015 760 0150

kirjaamo.ita@avi.fi

www.avi.fi/ita

Mikkelin päätoimipaikka

Maaherrankatu 16

PL 50, 50101 Mikkelä

Joensuun toimipaikka

Torikatu 36

PL 94, 80101 Joensuu

Kuopion toimipaikka

Hallituskatu 12-14

PL 1741, 70101 Kuopio